

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 5Co/36/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8514202266
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Világiová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8514202266.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Világiovej a členiek senátu JUDr. Zlaty Simkovej a JUDr. Jany Burešovej v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 26 429 705, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti odporcovi: H. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX N. XXX, o zaplatenie zmenkových úrokov s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 3C/24/2014-27 zo dňa 04.11.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu 1. stupňa.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh zamietol.

Vyslovil, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznáva.

Rozhodnutie právne odôvodnil podľa čl. 2 ods. 1, Nariadenia Rady ES č. 44/2001 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, čl. 2, čl. 3 bodu 1; čl. 5 bodu 1; čl. 19 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 861/2007, §§ 52 ods. 1, 2; 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka, §§ 2 písm. a); 4 ods. 2 písm. j), ods. 3, ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z.; §§ 5 ods. 1, 2; 10; 11 ods. 1; 14 ods. 1; 17; 48 ods. 1 bod 1, 2, 4 zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch.

Konštatoval, že na vec aplikoval slovenské hmotnoprávne predpisy, pretože zmenka bola vystavená podľa slovenského práva, miesto vystavenia i platobné miesto sa nachádzajú na území SR. Vzhľadom k tomu sa žalované vzájomné majetkové vzťahy účastníkov konania spravujú právnym poriadkom SR. Použitie právneho poriadku SR v súlade s § 10 a § 11 zák. č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov zodpovedá rozumnému usporiadaniu záväzkového vzťahu účastníkov konania. Iná dohoda účastníkov konania o voľbe rozhodujúceho práva v konaní preukázaná nebola.

Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. a odporca uzatvorili zmluvu o úvere, ktorá bola formulárovou zmluvou, teda do zmluvy sa vypísali identifikačné údaje odporcu a údaje o výške úveru a podmienkach jeho splácania. Odporca nemohol meniť podstatný obsah zmluvy. Takisto je nesporné, že nároky z tejto zmluvy boli zabezpečené aj blankozmenkou, v ktorej chýbal údaj o výške zmenkovej sumy a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne. Uvedená zmenka mala zabezpečovací charakter, čo vyplýva aj priamo z bodu 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Túto remitent vyplnil a následne indosoval na rad navrhovateľa.

Navrhovateľ ako dôkaz predložil súdu originál zmenky. Je pravdou, že zmenka je cenným papierom, jednou z podstatných vlastností ktorej je jej abstraktnosť. Tá sa prejavuje tým, že pohľadávka majiteľa zmenky a povinnosť dlžníka zaplatiť zmenkovú sumu sú právne nezávislé od základného právneho vzťahu pomeru, majú samostatnú právnu povahu a existenciu. Po indosácii zmenky nemá dlžník možnosť vzniesť námietky voči aktuálnemu majiteľovi zmenky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem prípadu, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ide vlastne o konanie „pôvodného“ majiteľa zmenky, ktorý sa dohodne s „novým“ majiteľom zmenky na indosácii zmenky s jediným cieľom - zbaviť dlžníka kauzálnych námietok a získať takpovediac „čistú“ zmenku.

Súd prvého stupňa ďalej konštatoval, že mu je z jeho úradnej činnosti známe, že právny zástupca navrhovateľa na prípadné výzvy súdu v právne a skutkovo podobných veciach okrem iného uvádzal, že mu nie sú známe žiadne bližšie skutkové okolnosti vydania zmenky a dovoľával sa jej abstraktnosti.

Je zrejmé, že uvedené tvrdenia nie sú pravdivé už len z dôvodu rovnakého právneho zástupcu, ktorý zastupuje v mnohých exekučných konaniach spoločnosť Pohotovosť, s.r.o., ako aj navrhovateľa v tomto konaní. Súd si pri úradnej činnosti všimol, že k indosácii zmienek na navrhovateľa a k uplatneniu nárokov zo zmienek pôvodne vystavených v prospech spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. začalo dochádzať po tom, ako slovenské súdy v mnohých prípadoch posúdili rozhodcovskú doložku, na základe ktorej bol vydaný rozhodcovský rozsudok, za neplatnú a nepovolili výkon rozhodcovského rozsudku v exekučnom konaní v prospech spoločnosti Pohotovosť, resp. aspoň čiastočne zamietli žiadosti o udelenie poverenia v časti týkajúcej sa vymoženia zmenkových úrokov. Takisto súd zistil, že do 7.3.2013 bol spoločníkom a do 22.11.2012 konateľom navrhovateľa JUDr. Daniel Paľko (vo výpise z obchodného registra uvedený bez akademického titulu). Navrhovateľ pritom do 6.11.2014 sídlil na adrese, na ktorej sídlili aj iné firmy, v ktorých bol činný JUDr. Daniel Paľko aj po skončení pôsobenia u navrhovateľa. Ide o tú istú osobu, ktorá je spoločníkom spolu s doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD. v spol. TOP INNOVATIONS, s.r.o. Z obchodného mena právneho zástupcu navrhovateľa je vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti možné s veľkou pravdepodobnosťou vyvodiť, že JUDr. Daniel Paľko sa určitým spôsobom podieľa aj na chode alebo výsledkoch právneho zástupcu navrhovateľa.

Vzhľadom na uvedené časové súvislosti a personálne prepojenie vyššie uvedených osôb súd dospel k záveru, že celá indosácia zmenky bola zrealizovaná práve za účelom získania „čistej“ zmenky, proti ktorej dlžníci nebudú mať možnosť žiadnych kauzálnych námietok týkajúcich sa pôvodného právneho vzťahu, využíjúc pritom charakter zmenky ako abstraktného cenného papiera, nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007 a právnickú osobu v cudzine, na ktorú mal pôvodný majiteľ zmenky prostredníctvom svojho právneho zástupcu určitý dosah.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sú splnené podmienky upravené v § 17 zák. č. 191/1950 Z.z. o zmenkách a šekoch preskúmať aj kauzu, teda právny vzťah, ktorý predchádzal vydaniu zmenky.

Zo zmluvy o úvere doloženej v exekučnom spise tunajšieho súdu je zrejmé, že pôvodný právny vzťah medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a odporcom mal spotrebiteľský charakter, ktorý vznikol na základe formulárovej zmluvy. Po posúdení povahy účastníkov právneho vzťahu a ich práv a povinností je uvedená zmluva zároveň zmluvou o spotrebiteľskom úvere. Je totiž nepochybné, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. v danom prípade konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, teda vystupovala ako dodávateľ, kým odporca vystupoval ako fyzická osoba, ktorá úverom zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ. Tiež je zrejmé, že táto spoločnosť poskytla odporcovi peňažné prostriedky na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme (viď § 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch), teda poskytla mu finančné prostriedky, ktoré sa zaviazal spolu s odplatom vrátiť.

V úverovej zmluve je síce uvedené, že odporcovi sa poskytol úver na výkon zamestnania, čo by mohlo navodzovať dojem, že odporca pri uzavretí zmluvy o úvere konal v rámci predmetu určitej svojej podnikateľskej činnosti. Toto zamestnanie však nijako nie je v zmluve špecifikované. „Zamestnanie, povolanie a podnikanie“ v zmysle § 3 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. je potrebné vykladať v tom smere, že ide o výkon určitej hospodárskej alebo obchodnej činnosti, ktorá slúži na zabezpečenie príjmu osoby, ktorá požaduje úver, ako napr. podnikanie podľa živnostenského zákona, výkon slobodných povolání

ako napr. výkon advokácie, autorizovaných architektov a pod. Uvedenému názoru nasvedčuje aj nový zákon o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z.z., ktorý v § 2 písm. a) pri definícii spotrebiteľa odkazuje pri podnikaní alebo povolení na zákon o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinieroch a na zákon o živnostenskom podnikaní. Súd však na základe údajov o odporcovi vyplývajúcich zo zmluvy o úvere a z ďalšieho obsahu spisu, nezistil, že by povinný vykonával činnosť spadajúcu pod určité zamestnanie, povolanie alebo podnikanie. Okrem toho je súdu z iných obdobných konaní známe, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. subjekty podnikajúce alebo vykonávajúce činnosť na základe živnostenského alebo iného oprávnenia, špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom, čo v danom prípade v zmluve o úvere taktiež absentuje.

Na základe týchto skutočností dospel súd prvého stupňa k záveru, že úver nebol poskytovaný podľa vyššie uvedenej zmluvy reálne na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, ale týmto vyhlásením malo ísť s prihliadnutím na všetky okolnosti o obídienie zákonnej úpravy týkajúcej sa spotrebiteľského práva.

Odporca v konaní vyslovene nevzniesol žiadnu námietku. Vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvy je však úlohou súdu v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa. Uvedené skonštatoval Súdny dvor EÚ napr. v rozhodnutí vo veci Pohotovosť, s.r.o. C-76/10 zo dňa 16.11.2010, v ktorom medziiným uviedol, že vnútroštátny súd má v každom štádiu konania vrátane výkonu rozhodnutia povinnosť aj bez návrhu posúdiť nekalé povahy sankcií (a nielen sankcií, ale akýchkoľvek zmluvných dojednaní) obsiahnutých v zmluve o úvere, ak má súd k tomuto účelu k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave. V bode 38 uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora je uvedené, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné, pričom ide o kogentné ustanovenia, ktoré nie je možné zmeniť. Ich cieľom je nastolenie formálnej rovnováhy vyplývajúcej zo zmluvy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán a nahradiť ich skutočnou rovnováhou a zaviesť s nimi rovnosť medzi účastníkmi právneho vzťahu.

Aj Najvyšší súd SR opakovane konštatoval, že v spotrebiteľských veciach princíp „vigilantibus iura sripta sunt“ (právo patrí bdelym) v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. marca 2012, sp. zn. 6 Cdo 1/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 61/2012).

Ako je zrejmé zo zmluvy o úvere, táto neobsahuje údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (ďalej len RPMN). Tento nedostatok zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinný v čase uzatvorenia zmluvy sankcionoval tým, že sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov (§ 4 ods. 3 posledná veta). Za tohto stavu by mal odporca vrátiť len požičanú sumu. Podobne zmenkové úroky vo výške 0,25 % denne, t.j. 91,25% ročne, boli rozhodnutiami mnohých súdov (najmä v exekučných veciach vzhľadom na skutočnosť, že pôvodný majiteľ zmenky si ako exekučné tituly od určitého času zabezpečoval mimo všeobecných súdov, najmä prostredníctvom notárskych zápisníc a neskôr rozhodcovských rozsudkov) posúdené ako rozporné s dobrými mravmi (tieto pritom pôvodne boli uplatňované a v zmluvách upravené ako úroky z omeškania, teda ako sankcia za nesplácanie úveru a až od doby využívania zabezpečovacích zmeniek boli tieto priamo do zmenky predtlačené ako zmenkový úrok).

Zo samotného návrhu navrhovateľa vyplýva, že odporca doposiaľ zaplatil sumu 964,80 eura, aj keď mal vrátiť iba sumu 300 eur. Je zrejmé, že ak by aj súd zohľadnil potrebu určitých nákladov spojených s uplatnením pohľadávky (ktorých vynaloženie je otáznave, keďže už pred uplatnením nároku pôvodným majiteľom zmenky na rozhodcovskom súde uhradil odporca sumu 914,80 eura, teda dávno preplatil to, čo bol povinný zaplatiť), a preto je uplatnený nárok nedôvodný.

Súd na záver poznamenáva, že v danom prípade bola zmenka vyplnená pôvodným majiteľom v rozpore s cit. § 4 ods. 6 z. č. 258/2001 Z.z. Istina poskytnutého úveru bola 300 eur, pričom zmenka bola vystavená na sumu 775,27 eura. Zmenková suma teda predstavuje až 258 % z istiny úveru. Dohoda o vyplnení zmenky je písaná malým písmom len vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, ktorá splyva s ostatnými podmienkami, a ktorá umožňuje vyplniť zmenku na sumu všetkých peňažných nárokov pôvodného majiteľa zmenky voči odporcovi. Aj z tejto „dohody“ o vyplnení zmenky

a všeobecne známej praxe pôvodného majiteľa zmenky, ktorý zmenky v mnohých prípadoch vyplnil v rozpore s § 4 ods. 6 z. č. 258/2001 Z.z., je možné vyvodiť, že išlo o nekalú praktiku pôvodného majiteľa zmenky, ktorý snažil sa o obídenie zákonnej úpravy spotrebiteľských zmlúv (označením účelu úveru na podnikanie, zamestnanie a pod.) a využívajúc splnutie jednotlivých podmienok poskytnutia úveru v husto a malým písmom písaných všeobecných podmienkach, ako aj neznalosť a neinformovanosť spotrebiteľov, získaval podklad pre získanie exekučného titulu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia súd návrh zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Konštatoval, že navrhovateľ v konaní nebol úspešný, teda nemá právo na náhradu trov konania. Odporcovi ako procesne úspešnej strane vznikol nárok na náhradu trov konania, avšak tento si trovy konania neuplatnil, preto súd vyslovil, že žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ.

V odvolaní namietal, že odporca nedoručil súdu žiadnu žalobnú odpoveď v súlade s čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia. Súd bol povinný postupovať podľa § 7 ods. 3 Nariadenia, teda vydať rozhodnutie o pohľadávke. Navrhovateľ ani odporca dokazovanie úverovou zmluvou, či ďalšími listinnými dôkazmi vôbec nenavrhli. Podľa ust. § 120 O.s.p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Ust. § 120 ods. 1 O.s.p. in fine síce súdu umožňuje, aby v sporovom konaní vykonal aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, avšak tento postup je možné využiť len výnimočne, ak je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a nevykonanie nejakého dôkazu môže byť príčinou toho, že súd nemôže rozhodnúť. Potreba vykonať ďalšie dôkazy musí vyplývať zo samotného doterajšieho dokazovania. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania a vykonaného dokazovania vykonaného na základe návrhov sporových strán nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje právo žalobcu. Vo vzťahu k žalobcovi ako indosatárovi je preto jediným legitimitizačným prostriedkom, ktorý nie je možné ničím iným nahradiť. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej týmto nariadením. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného a bez legitímneho podnetu na ťarchu žalobcu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa. Žalovaný sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľával, uplatnenú pohľadávku nerozporoval, svojím konaním ju prakticky uznal. Súd prvého stupňa navyše pri rozhodovaní vychádzal z podľa neho nesporných skutočností. Za nesporné považoval to, že žalovaný so spoločnosťou POHOTOVOSTĚ s. r.o. uzatvorili zmluvu o úvere, ďalej, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania je zabezpečovacou zmenkou a že žalobca uzatvoril zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto údajne nesporné skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania. K týmto skutočnostiam sa účastníci nikdy nevyjadrili, a preto neexistuje spôsob, akým by súd prvého stupňa mohol dospieť k nespornosti týchto skutočností. K rozhodnutiu dospel na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Žalobca v konaní uplatňuje bezpodmienečný záväzok žalovaného, že za zmenku zaplatí. Súd však vec posudzoval ako by išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálné námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť žalovaný, tým menej tak môže činiť sám súd. Následkom tohto postupu bolo nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov ak prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo

možné prihladiť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Vo vzťahu k záveru súdu o tom, že dohoda o vyplňovacom práve blanko zmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku uviedol, že zákon č. 258/2001 Z.z. pripúšťal, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blanko zmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve.

Prvostupňový súd vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon a uplatnený nárok zo zmenky ako zjavne neopodstatnený a pohľadávku za neprípustnú. Uvedený záver súdu však vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré však nikto v konaní nevzniesol. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Zmluvný vzťah medzi žalovaným a remitentom po indosovaní zmenky irelevantný. V danom prípade boli splnené všetky podmienky konania v zmysle O.s.p. a nárok je vymáhateľný súdnou cestou. V konaní vedenom pod sp. zn. C-419/11, na ktoré súd prvého stupňa poukázal, je riešená celkom odlišná prejudiciálna otázka, než by sa mohla týkať prejednávanej veci. V konaní sa dospelo k záveru, že dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi, a teda v tejto časti považoval súd prvého stupňa zmenku za čiastočne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi. Zmenku pritom vystavil samotný žalovaný. Túto dobrovoľne podpísal a išlo o prejav jeho slobodnej vôle. Sadzba zmenkového úroku je napísaná na zmenke a bola mu známa v čase vystavenia zmenky. Žalovaný teda mal vedomosť o tom, že sadzba zmenkového úroku predstavuje 0,25 % denne a s takouto sadzbou zmenkového úroku jednoznačne súhlasil.

Prvostupňový súd poukázal na nález IV. ÚS ČR 457/2010. Vo veci, ktorou sa ÚS ČR zaoberal došlo zo strany žalovaného k vzneseniu námietok voči zmenkovému platobnému rozkazu.

Odvolateľ ďalej namietal, že rozhodnutie Najvyššieho nemeckého súdu nemôže negovať aplikáciu platnej právnej úpravy, ktorá je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku. Žalobcom uplatnený nárok je tak v celom rozsahu dôvodný.

Ohľadne tvrdenia súdu o personálnom prepojení konateľa právneho zástupcu žalobcu a bývalého konateľa žalobcu uviedol, že táto skutočnosť nie je pre konanie skutkovo ani právne významná. Spoločná účasť v obchodnej spoločnosti objektívne nemôže znamenať, že jeden spoločník vie o veciach, ktoré sa týkajú iného spoločníka. Vo vzťahu k tvrdeniu o tom, že právny zástupca žalobcu je v iných konaniach zástupcom spoločnosti pôvodného majiteľa zmenky, pričom len z tohto faktu má mať samotný žalobca vedomosť o charaktere zmienek podotkol, že právny zástupca je advokátom, ktorý je v zmysle zákona o advokácii viazaný mlčanlivosťou. Nie je správny záver súdu prvého stupňa o zneužití inštitútu indosácie zmenky. Samotné využitie inštitútu nie je možné vyhodnotiť ako jeho zneužitie.

Preto navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie a prizná mu náhradu trov konania.

Odporca sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O. s. p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 1, 2 O. s. p. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku zverejnil na úradnej tabuli súdu dňa 01.12.2015 a zistil, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna

podmienka boli individuálne dohodnuté, nevyklučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu (čl. 3 ods. 1 a 2 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok (čl. 6 ods. 1 Smernice).

Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Predmetom konania je spor zo zmenky, ktorá plní zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k peňažnému záväzku odporcu (vystaviteľa zmenky) vrátiť poskytnuté finančné prostriedky, vyplývajúcemu zo Zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa XX.XX.XXXX. Navrhovateľ nadobudol práva zo zmenky indosamentom od remitenta zmenky POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO 35 807 598, Pribinova 25, Bratislava (veriteľ). Zmenka bola vystavená podľa slovenského práva, miesto vystavenia i platobné miesto sa nachádzajú na území SR. Odvolateľ nespochybňuje v podanom odvolaní postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

V zmluve o úvere zo dňa 03.03.2010 okrem údajov potrebných na identifikáciu odporcu (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje uvedené nie sú. Kolónky umožňujúce identifikovať odporcu ako subjekt konajúci v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (obchodné meno, IČO, miesto podnikania, číslo živnostenského registra, iné oprávnenie ako živnostenský list) vyplnené neboli. Z iných konaní je pritom známe, že právny predchodca navrhovateľa subjekty podnikajúce, resp. vykonávajúce činnosť na základe iného ako živnostenského oprávnenia špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom. Za takejto situácie záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere má oporu vo vykonanom dokazovaní.

Nie sú dôvodné odvolacie námietky spochybňujúce postup súdu pri vykonávaní dôkazov, ako ani námietky týkajúce sa skúmania charakteru vzťahu medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcu súdom.

Súdny dvor rozhodol, že možnosť súdu skúmať ex offo nekalú povahu podmienky predstavuje prostriedok vhodný zároveň na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice, teda zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou, a na príspevie k splneniu cieľa stanoveného v jej článku 7, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok prispievajúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, bod 28, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32).

Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 26, ako aj Cofidis, už citovaný, bod 33).

Je rozhodným konštatovanie, že aj pri nečinnosti spotrebiteľa má súd dbať o to, aby nevedomosť spotrebiteľa nebola na jeho úkor a vyvažovať tak práva a povinnosti oboch strán. (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6Cdo 1/2012). Ochrana, ktorú smernica priznáva spotrebiteľom, sa vzťahuje na prípady, v ktorých sa spotrebiteľ, ktorý s predajcom alebo dodávateľom uzavrel zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, zdrží namietania nekalej povahy tejto podmienky z dôvodu, že buď o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením alebo preto, že je odradený od ich uplatňovania z dôvodov nákladov, ktoré by malo za následok súdne konanie. (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-473/00 zo dňa 21.11.2002, uznesenie Súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 zo dňa 16.11.2010) Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov.

Ani proces podľa nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offo súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Inak by išlo celkom iste o konštrukciu s cieľom obísť princípy újného práva a o obohacovanie sa na úkor iného s popieraním vlastných princípov únie.

Súd by mal mať na zreteli základný účel konania - poskytnutie spravodlivej ochrany subjektívnym právam účastníkov. Ústavné články o súdnej ochrane (čl. 46 a nasl.), čl. 6 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd spolu s Občianskym súdnym poriadkom predstavujú všeobecné požiadavky spravodlivého procesu. Vzťah práva a spravodlivosti načrtnol Český Ústavný súd, keď v jednom zo svojich nálezov uviedol: „súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho, ktorého záujmu chráneného príslušnou normou“(porovnaj nález Ústavního soudu ČR sp.zn. II.ÚS 222/07).

Aj keď dlžník - spotrebiteľ nevznesie námietky proti zmenke, resp. jej vyplneniu, príp. uplatneniu práv zo zmenky, je súd oprávnený a zároveň povinný skúmať platnosť predmetnej zmenky a dohody o jej vyplnení, aktívnu legitímáciu majiteľa zmenky na uplatnenie práv zo zmenky, oprávnenosť postupu pri vypíňaní blankozmenky a tiež nekalú povahu zmluvných podmienok dohodnutých v spotrebiteľskej zmluve, na základe ktorej vznikol záväzok, ktorý zmenka zabezpečuje, a ktorou bolo vydanie zmenky predvídané. V prípade zistených nedostatkov je súd povinný tak, ako to správne urobil súd prvého stupňa, konštatovať rozpor práv uplatnených zo zmenky so zákonom. Ak má byť zabezpečené naplnenie cieľa sledovaného právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, je nutné umožniť súdu skúmať charakter právneho vzťahu, na základe ktorého došlo k vystaveniu zmenky a v prípade zistenia, že ide o vzťah spotrebiteľský, podrobiť skúmaniu zmluvné podmienky z hľadiska ich neprijateľnosti. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na závery NS SR vyslovené v stanovisku č. 93/2015 zo dňa 20.10.2015, v zmysle ktorého, ak by pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemal možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 Zákona zmenkového a šekového by spôsobila spotrebiteľovi nepríjemné ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex offo, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovanom práve, aplikujúcu právnu normu účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od právnych záverov vyjadrených v rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co 339/2014 zo dňa 26.02.2015, v ktorom uviedol: „V prejednávanej spore predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliacej v Českej republike, ktorý následne svoje práva vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 z 11.07.2007. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade

písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Žalobca začne konanie vyplnením príslušného tlačiva a jeho zaslaním na súd. Pokiaľ by súd nemal na základe vyplneného tlačiva k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, môže žalobcu vyzvať k doplneniu tlačiva a na iné úkony tiež použitím príslušného tlačiva. Znenie Čl. 4 Nariadenia môže vzbudiť dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky ako príslušné tlačivá a v zásade nemá možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Takýto výklad je ale nesprávny. Cieľom Nariadenia č. 861/2007 totiž nie je obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Z Čl. 8 a 9 uvedeného nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie pokiaľ to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa tohto nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offo prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi za predpokladu ak nie je ustanovené inak procesným právom členského štátu v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva v Čl. 19 Nariadenia č. 861/2007.

Občiansky súdny poriadok ako základný procesný predpis platný na území Slovenska v ustanovení § 120 upravuje dôkaznú povinnosť. Ustanovenie § 120 ods. 1 O.s.p. umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade žalobcom predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu. Za takejto situácie súd prvého stupňa musel z úradnej povinnosti skúmať, či medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou došlo k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo nie.

Správnym nie je ani tvrdenie, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku sa malo vychádzať jedine z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru nezakazuje používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia Čl. 10 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na Čl. 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offo skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky. Spotrebiteľ takisto nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je totiž nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, keďže v konaní o vymáhaní pohľadávky nie je možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Spotrebiteľovi samozrejme aj v takejto situácii ostáva možnosť uspokojiť veriteľa (nadobúdateľa indosovanej zmenky) a následne ho žalovať o náhradu škody, ale v zmysle ustanovenia § 17 zákona č. 191/1950 Zb., by spotrebiteľ musel v takomto prípade dokázať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Dokázať takúto skutočnosť samozrejme nie je nemožné, avšak dokazovanie tejto skutočnosti neprimerane sťažuje situáciu spotrebiteľa. Navyše je zřejmé, že takáto požiadavka nie je v súlade s právom únie, keďže ochrana spotrebiteľa v zásade nie je závislá od zavinenia veriteľa“.

Odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé privodiť záver odvolacieho súdu o tom, že vyhodnotenie dojednania o vyplnení zmenky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, a teda jej neplatnosti v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka súdom prvého stupňa bolo nesprávne.

Odvolací súd ďalej uvádza, že žalovaná zmenka obsahuje pod zmenkovou sumou text: „zmenkový úrok 0,25 % denne od 19. augusta 2010“. Zmenka teda umožňuje vymáhať zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne, čo ročne predstavuje 91,25 %. Takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 OZ v nadväznosti na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z dôvodu, že bol úrok vo výške 0,25 % denne na zmenke predformulovaný, nedošlo k jeho individuálnemu dojednaniu. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad (čl. 3 Smernice).

Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

Preto odvolací súd napadnutý rozsudok podľa ustanovenia § 219 Občianskeho súdneho poriadku ako vecne potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca, ktorý si uplatnil trovy odvolacieho konania v odvolacom konaní úspešný nebol a žalovaný si trovy odvolacieho konania neuplatnil, žiadne trovy odvolacieho konania mu ani nevznikli, odvolací súd rozhodol tak, že náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.